diſſenſiones·q̄n̄ ptes ↄ tumultus fa
ciūt in ecc̄ia· Secte·i·hēſes·inuidie
de alienis bōis·hoīcidia ad lrām vel
mēdoſe detractioēs· ebrietates aſſi
due·cōmeſſacōnes ſupflue·et hys ſi lxiij
milia q̄ p̄dico vobis an̄ iudicē dum
licet pmītere ſicut p̄dixi·ꝙ qui talia
agūt regnū dei nō poſſidebunt ergo
dāpnabūt̄ in iferno·Ecce habes du
oꝝ̄ā fructus male arboris ſm̄ glo-
ſam expoſitos·¶ De tercīo nota ꝙ
pmiū bonaꝝ arboꝝ erit ꝙ videlicet
trāſplantabūt̄ in padiſū dm̄·Unde
iē̄mi·xvij·Bn̄dcūs vir qui cōfidit in
dn̄o ꝓpter ſecuritatē cōſciēcie·et erit
dn̄s fiducia eius in ſepacōe corpis ↄ
aīe·et erit tāq̄ lignū qd̄ trāſplātat̄
ſup aquas refectioīs eterne qd̄ ad hu
morē cōſolacōnis diuine mittit radi
ces ſuas·i·palatū aīe·et nō timebit
cū venerit eſtus diſcrecōis iudiciarie
et erit foliū eius viride·i·nūq̄ ſilebit
a dei laude nec aliq̄n̄ deſinet facē fru
ctū·i·ſemp iocūdabit̄ in fructibꝫ illis
quos attulit ex meſſe militātis ecc̄ie
Suppliciū q̄ꝫ malaꝝ arboꝝ erit ꝙ
ſuccidēt̄ ſecuri mortis eterne quā ex
acuerunt per pc̄ca ſua·ſuccise vero
mittent̄ in ignē eternū·De hac ſuc
ciſione et ignis aduſtione dicit iohā
nes baptiſta·mathi·iij·Facite fru
ctum dignum pnīe·Jam em̄ ſecuris
ad radicē arboris poſita ē·Omnis
em̄ arbor que nō facit fructū dm̄ ex
cidetur et in ignē mittet̄·O q̄m infe
lix erit ille qui mittet̄ in ignē eternū
nimia ferocitate in miſeros pc̄ores
ſeuientē·Rogate ergo dn̄m ut tanq̄
bone arbores ſic mō faciamꝰ fructꝰ
honoris et hoēſtatis ut trāſferri me
reamur in pādiſū ꝑpetue amenitatis·

¶ Dn̄ica ix· Sermo·lxiij·

Homo quidā erat diues qui ha
bebat villicū et h̄ diffamatus
ē apud illū q̄i diſſipaſſet bona illius
et vocauit eū et ait illi·Quid eſt hoc
qd̄ audiui de te redde racōnē villica
cōnis tue ¶ Quinq̄ꝫ ſūt hic notāda
Primū ē quid p diuitē hoīnē intelli
gatur·Scdm̄ ē quid p villicū eius
exp̄matur·Terciū eſt que ſit vocacō
qua villicus vocat̄·Quartū eſt de
quibus villicationis ratio requirat̄
Quid eſt p quid dn̄s ꝓpiciabilis effi
ciatur·¶ De primo nō ꝙ p diuitem
hominē ipē dei filius intelligit̄·Vn̄
ipē dt̄ in p̄s·Meus ē orbis terrarū
et plenitudo eius·Itē ipē dt̄ pū·viij
Mecū ſūt diuicie et gloria et opes ſu
perbe·Ipſe vero dei filius licet ſūme
diues eſſet in ſinu patris·venire tn̄
ꝓpter nos voluit in vterū virginis
ibiq̄ꝫ ſe exinaniuit formā ſerui acci
piens ibiq̄ꝫ ſe pauptati copulauit
quam tātū adamauit·ꝙ nunq̄ eā
repudiauit·ſed ſtans in cruce inter
dilecte paupertatis amplexus expiā
uit·Unde ad chorin·ij·viij·Scitis
graciā dm̄ nr̄i ihu q̄m ꝓpt̄ nos ege-
nus factus eſt cū eſſet diues ut illiꝰ
inopia vos diuites eſſetis·ibi dt̄ glo
ſa·Per illius pauptatē abiciamus
pannos iniquitatis ut induceremur
ſtola immortalitatis·Neō aūt ſe cō
temptnat·paup in cella·diues in cō
ſciencia·ſecurior dormit in terra q̄
cum auro diues in purpura·¶ De
ſcdo nō ꝙ p villicū q̄libꝫ hō itelligit̄
dt̄ ei glō ꝙ villicꝰ in loco iſto idē ē ꝙ

diſpēſator qui vniūſam ſbām dom⁹
diſpēſat· Nēo itaqꝫ ē quī āquā grāz
recepit a dn̄o ad diſpēſandū· Vnde
monet nos petr⁹ i·iiij· Vnuſq̄ſqꝫ ſi
cut accepit grāz in alteꝝ illā āmi-
niſtrātes ſicut boi diſpēſatoēs multi
formis grē dei· ¶ De tcō nō ꝙ tunc
hō vocat̄ ad reddēdā rōnē de villica
cōne ſibi cōmiſſa qn̄ videlꝫ ei metus
eťne dāpnacōis incutit̄· Vn̄ glō· vo-
cat qn̄ metū eťne incutit dāpnacōis·
Metus igit̄ ſiue tioꝛ eťne dāpnacōis
ē ꝑuus dm̄ q̄ annūciat nobis ex pte
iudicis oim ſeculoꝝ· ꝙ rōnē ſim⁹ de
nrā villicacōe reddituri· ſed multi cō
tra iſtas vocacōes obturant aures
ſuas ne audiāt vocē ei⁹· more q̄ppe
aſpidis vnā aurē ťra et alterā cau
da ſua obturāt· Illi autē cordis ob
turant terra qui in terrenis delecta
cōibꝫ utpote in cātilenis ad venerem
concitatiuis et tympanis et cythāis
et mellis et hys ſilibꝫ delectāt̄ ut illi
us tube terribilis que mortuos ad
iudiciū euocat· obliuiſcant̄· Illi vero
autē cauda obturāt qui falſo ꝓpoſi
to ſibimet ipſis ꝑmittūt ꝙ in fine vi
te ſue pccā ſua deſerēt et emēdabūt
Contra tales dicit eccle·xxix· Repro
miſſio nequiſſima multos perdidit·
Repromiſſio nequiſſima ē ꝙ homo
ꝑmittit ſibi xx· vel lx̄· vel plures an
nos ad viuendū qui incertus ē vtꝝ
vel annū vnū vel vnā ebdomadā vel
eciā diē integrā ſit victurus· Et cer
te ꝑ talem repmiſſionē multi ſūt ꝑ-
diti quia de longioē vita ſpem habē
tes ex hac luce ſine pnīa ſubito ſūt
ſubtracti· ¶ De quarto nota ꝙ ra
cōnem reddemus de omni villicacio
ne noſtra videlicet de hijs que intra
nos ſunt et infra nos ſūt et ſupra
nos ſunt et de hys q̄ circū circa nos
ſūt· Primo itaqꝫ racōnē reddem⁹ de
hijs q̄ intra nos ſūt· videlicet de ipa
aīa nrā et tribus viribꝫ ei⁹· Requi
ret em̄ a nobis dn̄s aīas mundas
utpote in lauacro ſui ſanguis emun
datas· Vn̄ quilibet debet eſſe ſollici-
tus de aīa ſua ut dicat cū pſ· Anima
mea in maibꝫ meis ſemp· Quilibꝫ ei
animā mūdā dn̄o repn̄tare tenetur·
De tbꝫ em̄ viribꝫ aīe nrē dn̄s a nob
exiget racōnē· videlꝫ de vi rōnabili
iraſcibili et ꝯcupiſcibili· Per vim ra
cōnabilē debem⁹ int̄ bonū et malū di
ſcernē· Per vim iraſcibilē debemus
malū a nobis abicere· Per vim vo
cōcupiſcibilē debem⁹ ſūmū bonū cōcu
piſcē ipiqꝫ dulcit̄ inherē· Reddemus
eciā rōnē de ſciā nob a deo ꝑ nāle in
genium iſuſa vel ꝑ ſtudiū acq̄ſita ſi
videlicet ꝑ eā et ſana et boā cōſilia
dederim⁹· ſilr̄ et de lingue facūdia rō
nē reddemus ſi videlꝫ ꝓpt̄ deū et nō
ꝓpt̄ nūmū vel aliud tpale emolimē
tū iuſtā cauſam paupm foueim⁹ ac
viduaꝝ· Rōnē q̄ꝫ reddem⁹ de fortitu
dine mēbroꝝ· Vn̄ d̄r in ps· Fortitudi
nem meā ad te cuſtodi· Hinc eciā d̄t
paulus ad roma·vi· Sicut exhibui
ſtis mēbra vrā ſeruire inmundicie
iniquitati ad iniquitatē· Ita nūc ex
hibete mēbra vrā ſeruire iuſticie in
ſanctificacōnē· Heu multi luxurioſi
ſūt et iniqui q̄ incōpabilit̄ pl⁹ laſſāt̄
in ſuicō dyaboli q̄ ihū xp̄i· et tales
miſeābilit̄ in die iudicij clamitabūt
ſicut dicit̄ ſa·v· Laſſati ſum⁹ in via
iniq̄tatis ⁊ ꝑdicōnis ꝑambulauim⁹

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dias difficiles et ĩ malignitate nr̃a
cõſũpti ſumus. Scdo rõnẽ debemus
reddẽ de hijs q̃ infra nos ſũt videlicz
de t̃ra et aqua et de oĩ cõmodo et vti
litate quã hẽmꝰ ab eis. A t̃ra ſiqđẽ
hẽmꝰ aurũ et argentũ. es et ferrũ.
ſtãnũ et plũbũ. et cet̃a huiuſcemodi
metalla. A t̃ra eciã hẽmꝰ lapides p̃
cioſos. herbas mediciãles. flores et
ſegetes. gramia et paſcua. et multa
alia. Ab aqua habemꝰ lauacrũ cor
poꝝ et veſtimẽtoꝝ nroꝝ et piſces ac
natatilia multi gñis ad alimẽtũ et
plura alia cõmoda. Tercĩ rõnẽ red
demus ab hijs q̃ ſup̃ nos ſũt videli
cet de ſole et luñ aere et ſtellis et de
ip̃a paciã dei. Ab aere ſiquidẽ hẽmꝰ
rorẽ et pluuias q̃ ad irrigacõnẽ fru
ctuũ t̃re diffundũt ex nubibz q̃ p̃ ae
ra deferunt̃. Ab aere eciã volatilia
diuerſi gñis quoꝝ et eſu ꝯfortamur
et cõcẽtu ſuaui delectamur. Aerem ip
ſũ miniſterio pulmonis qui ẽ vẽtila
brũ cordis intra nos attrahimꝰ ne
nimio calore cor cõſumat̃ et diſſolua
tur. Sol eciã diẽ diſtinguit et illumi
nat et fructus t̃re fouet et maturat
Luna quoqz et ſtelle noctem clarifi
cant et dirigunt viatores. Racõnẽ
eciam reddemus de ip̃a dei paciẽtia
p̃ quam vſqz ad canos et ſenectam
graues exceſſus ſuſtinet pc̃oꝝ. Vñ
ip̃e dt in yſa. xlvi. Vſqz ad ſenectã
egoip̃e et vſ ad canos ego portabo.
Ego feci et ego ferã. Quarto racõnẽ
reddemꝰ de hijs q̃ circũ circa nos ſũt
videlicz de oibz bonis t̃palibz q̃liacũ
qz ſint illa. ſ. de doibus de veſtibz de ci
bis et pecunijs. obiciet em̃ nobis do
minꝰ q̃re eũ in domos nr̃as nõ rece

2 ego portabo 2 ſaluabo

pimus qñ hoſpes fuit et pegrinus.
Itẽ quare eũ veſtibz nr̃is nõ coopui
mus qñ nudus fuit et frigꝰ ſuſtinu
it. Itẽ quare eum cibis nr̃is nõ refeci
mus qñ famẽ paciebat̃. Itẽ quare
eũ pecunijs nr̃is nõ redemimꝰ qñ in
vinculis et carcere tenebat̃. De t̃pe
eciã rõnẽ reddemꝰ. Vñ dr in treñ. i.
Vocauit aduẽſũ me t̃pus. Hic eciã
dt ieronimꝰ. O lignũ aridũ et ĩnis incẽ
dijs aptũ quid rñdebis in die illa qñ
oẽ t̃pus tibi ip̃ẽſũ requiret̃ a te q̃lit̃
ſit exp̃ẽſũ vſqz ad momentũ et ocul
ictũ. Nõ forſitan aliq̃s int̃ ſeip̃m di
cere p̃t. Ego corã deo rõnẽ vite mee
nõ reddã. q̃ vel p̃ail effugiã vel ali
cubi vbi nõ videbor me abſcondam.
Cui ſic rñdebo. frater effugere non
poteris. Deus em̃ qui te iudicabit vt
dr in iob. xi. celo ẽ celſior et ĩferno p̃
fundior et t̃ra lõgior ac mari latior
Nuſq̃ eciã poteris latitare. ſic em̃ dr
in iob. xx. Reuelabũt celi iniquitatẽ
tuã. et t̃ra aduerſũ te conſurget.
Quinto igit̃ notãdũ q̃ diſtrictus iu
dex p̃ duo ꝑpiciabilis ſit pc̃ori. vide
licet p̃ ſincerã miam et p̃ verã p̃niaz
Vñ in hodierno euãgelio mẽco ſit o
lei et tritici. Per oleũ qđ lenificatiuũ
eſt doloꝝ intelligit̃ mĩa que ex ſince
ritate cordis ẽ paup̃ibus exhibenda
Hinc eciã dñs dt. facite vobis aicos
de mãmona iniq̃tatis cũ defe. re. vos
in eter. tabernacula. Per triticũ vo
qđ int̃ molares terit̃ ut a paleis emũ
det̃ accipit̃ vera p̃nia p̃ quã hõ inter
duos molares ſpei videlicz ac timo
ris teri debet ut a pc̃orũ ſordibus ex
uat̃. Igit̃ kmĩ quia in futuro ſodere
non valemus et eciã tũc mendicare

crudeſce⁹· Rogate ergo dñm ut ipi⁹
gr̃am nũc ſic queram⁹ ut tũc de elec
tõ ſuoꝝ ſocietate gaudeam⁹· q̄d no·

¶ Dñica decima· Sermo· lxxiiij·

Videns ihs ciuitatẽ ihr̃lm fleuit
ſup illã dicens· quia ſi cogno
uiſſes et tu· Si cognouiſſes· gloſa·
ruinam q̄ imminet et tu· gloſa· fle
res· ¶ In vbis p̃miſſis duo ſũt no
tãda· Primũ ẽ quid p ciuitatẽ ihr̃lz
ſup quã dñs fleuit intelligat̃· Se
cũdũ ẽ q̃re dñs ſup illã fleuiſſe dicat̃
¶ De primo igit̃ nota ꝙ p ciuitatẽ
ihr̃lm in hoc loco mũdus intelligit̃·
tũ ꝑpẽ nois interp̃tacõnẽ· tũ eciã ꝑpẽ
malã ciuitatis ipi⁹ actionẽ· Ihr̃lm
q̃ppe pacis viſio interp̃tat̃· et certe
mũdus iſte videt falſam pacẽ· ſʒ tñ
nõ erit ei pax· dicunt em̃ amatores
hui⁹ mũdi· Quidq̃d em̃ fecerim⁹ nõ
dãpnabit nos dñs· nõ em̃ paſſus eſ
ſet p nobis ſi nos pdere voluiſſʒ· Ec
ce pacẽ promittũt iniquitatibus ſu
is· cũ tñ dicat yſa· xlviij· Non ẽ pax
impijs dt dñs· Cũ eciã dicat pſ· Nõ
miſerearis oibʒ q̄ opant̃ iniq̃
tatẽ· Hinc et dñs loquit̃ p ierẽ· xxiij
Nolite audire vba q̄ decipiũt vos di
cunt hijs qui blaſphemãt· Locutus
eſt dñs· pax erit vobis· et omni qui
ambulat in prauitate ſua dixerunt
Non veniet ſup nos malũ· Vocat̃
eciã mũdus iſte ihr̃lm ꝑpẽ ipſius ci
uitatis malã actionẽ· Occidit em̃ p
phetas dñi et lapidabat eos q̄ ad
ſe miſſi erãt ſicut im ꝑperat ei deus
math· xxiij· Ihr̃lm ihr̃lm que occidis
p̃phãs et lapidas eos qui ad te miſ
ſi ſũt· Sic et mũdus iſte occidit gla
dijs odioꝝ et lapidat lapidibʒ p̃phe
tas detractionũ idest p̃dicatores dñi
qui miſſi ſũt ad correctionẽ illi⁹ pri
mo et ipm dñm p̃phẽꝝ idest ihm xpm
cotidie blaſphemijs et malis opibʒ
crucifigit· Sicut teſtat̃ paulus ad
hebre· vi· Rurſus crucifigentes ſibi
metipſis filiũ dei et oſtẽtui habentes
¶ De ſcd̃o nõ ꝙ ideo dñs fleuit ſup
ihr̃lm· i· ſup mũdũ iſtũ ut et nos do
ceret flere ſup ipm· Ois em̃ xpi acti
o nrã debet eſſe imitacõ· Nota igit̃
ſeptẽ cauſas q̃re q̃libet in aliqua ci
uitate exñs merito flere dʒ· prima ẽ
malicia p̃ncipũ· ſcd̃a ẽ diſcordia ciui
um· tercia ẽ penuria victualiũ· q̃rta
debilitas murorũ ac turriũ· quinta
multitudo fortiter ipugnãtiũ· ſexta
paucitas defendẽtiũ· ſeptima deſtru
ctio ciuitatis et incẽdiũ· Et certe ꝑp
ter eaſdẽ cauſas flere debemus o ho
mo qui es in hoc mũdo· Prima itaqʒ
cauſa fletus ẽ malicia p̃ncipũ hui⁹
mundi· de quibʒ dñs dt yſa· Princi
pes tui infideles ſocij furũ· oms dili
gunt munera ſequũt̃ retribucõnes
pupillo non iudicant et cauſa vidue
non ingreditur ad eos· Hec pene de
oibus principibus et iudicibus dici
pñt hodie hui⁹ mundi· Sũt eciã q̃ſi
leones rugientes et vrſi eſurientes
Vñ pu· xxviij· Leo rugiens et vr
ſus eſuriẽs p̃nceps impius ſup po
pulũ pauperem· Et nõ ꝙ nõ ſolũ in ſe
mali ſũt p̃ncipes hui⁹ mundi· ſed ha
bent eciam ipios miniſtros· Vñ dt
pu· xix· Princeps qui libent̃ audit
verba mendacij omnes miniſtros
habet ipios· Secunda cã fletus eſt
diſcordia ciuiũ· i· primoꝝ· Vnde dt
micheas vij· Perijt ſcũs de terra et

lxxiiij

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf